

HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

GODIŠNJE IZVJEŠĆE 2020.

SAŽETAK

Subjekti nadzora

40 mirovinskih fondova	5 društava za upravljanje mirovinskim fondovima	135 investicijskih fondova	23 društva za upravljanje investicijskim fondovima	
6 investicijskih društava	15 društava za osiguranje	15 leasing društava	4 faktoring društva	
2 mirovinska osiguravajuća društva	REGOS	Zagrebačka burza	SKDD	HUO
izdavatelji, brokeri, investicijski savjetnici, vezani zastupnici, zastupnici i posrednici u osiguranju i reosiguranju				

Financijska slika

125,8 mlrd. HRK
neto imovina
mirovinskih fondova

22,9 mlrd. HRK
neto imovina
investicijskih fondova

10,5 mlrd. HRK
zaračunata bruto
premija društava za
osiguranje

67,6 mil. HRK
ukupna aktiva
investicijskih društava

19,7 mlrd. HRK
ukupna aktiva
leasing društava

325 mil. HRK
ukupna aktiva
faktoring društava

270,9 mlrd. HRK
tržišna kapitalizacija
Zagrebačke burze

443,4 mlrd. HRK
tržišna vrijednost
vrijednosnih papira u
depozitoriju

Aktivnosti Hanfe

21
doneseno 21 rješenje
kojim je naloženo
otklanjanje nezakonitosti i
nepravilnosti utvrđenih u
postupcima nadzora

53
održane 53 sjednice
Upravnog vijeća na
kojima je doneseno
779 odluka

44
doneseno 44 pravilnika
kojima se dodatno
reguliraju zakonske
odredbe

9
objavljeno 9 upozorenja
za javnost u vezi s neovlaštenim
obavljanjem usluga i skretanjem
pozornosti na potencijalne rizike

33.000
portal Novac za sutra imao
je 33 tisuće pregleda

>1000
više od 1000 sudionika na održanim
predavanjima u sklopu aktivnosti
podizanja razine financijske
pismenosti

10
Inovacijski hub sudjelovao
na 10 konferencija i panel
rasprava te održao sastanke s više
od 15 različitih subjekata

2
u suradnji s HGK-om održana online edukacija
iz područja sprječavanja pranja novca i
financiranja terorizma te radionica s
mirovinskim društvima u vezi sa
zaštitom potrošača

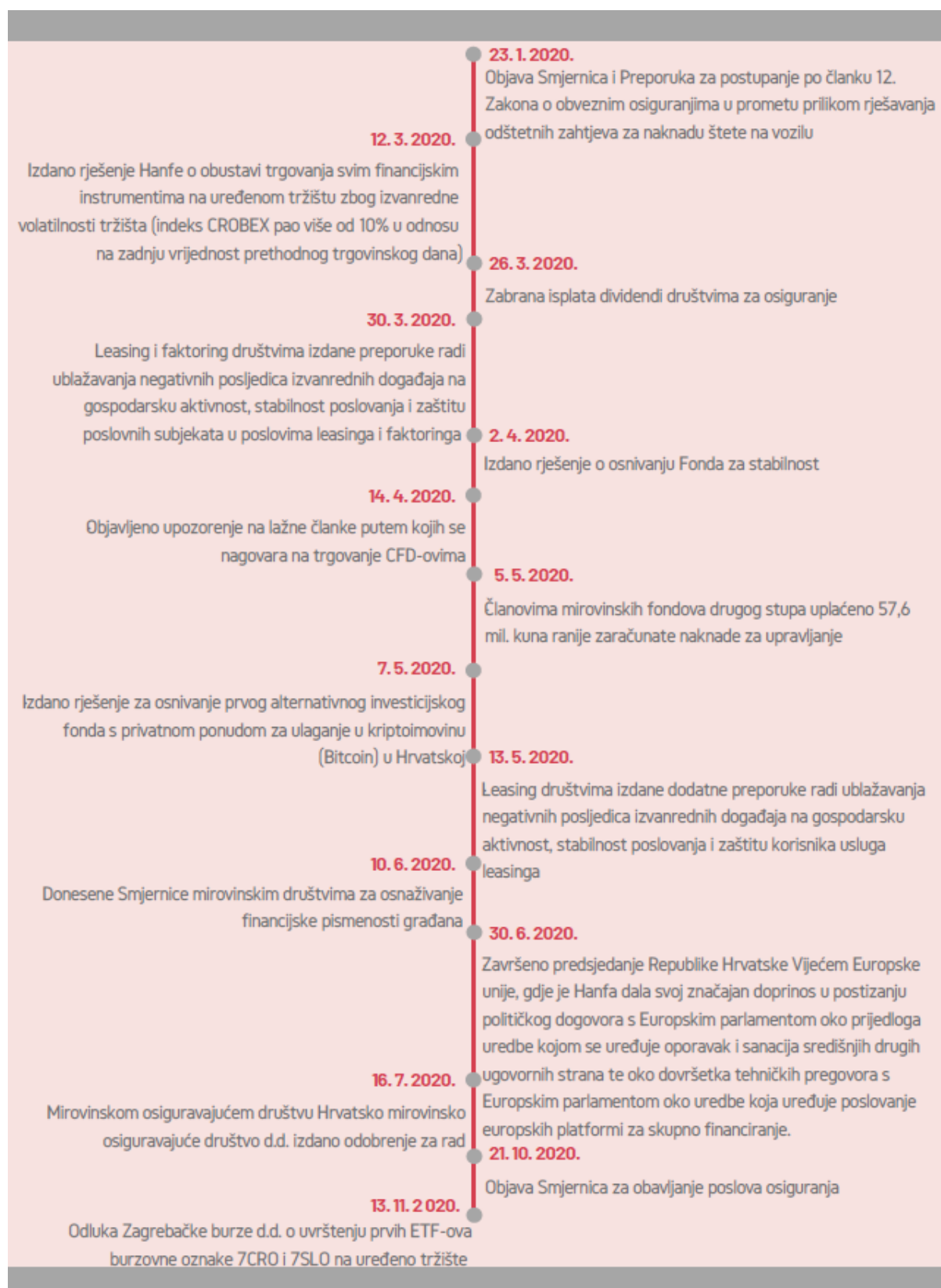

5500
LinkedIn profil Hanfe na
kraju godine imao 5500
pratitelja

60
Objavljeno 60 priopćenja za medije

Važni datumi

Kretanja u sektoru financijskih usluga

Pandemija koronavirusa dominantno je utjecala na globalna gospodarska i financijska kretanja u 2020. godini. S eskalacijom pandemije u Europi tijekom ožujka 2020. nacionalna su se gospodarstva postupno, u većoj ili manjoj mjeri, počela zatvarati kako bi se uvođenjem epidemioloških mjera socijalnog distanciranja ograničilo širenje bolesti te sačuvali zdravlje i životi stanovnika. Posljedično, gospodarska je aktivnost značajno smanjena u drugom tromjesečju 2020. u svim zemljama Europske unije. Na kraju 2020. godišnji pad ekonomske aktivnosti u Hrvatskoj iznosio 8,4 %, što je dosad najveća zabilježena kontrakcija godišnje gospodarske aktivnosti (za 1 postotni bod viša u odnosu na kontrakciju iz 2009.), no ipak niža u odnosu na očekivanja. Usporavanje ekonomske aktivnosti negativno se odrazilo i na domaće tržište rada pa je stopa administrativne nezaposlenosti, unatoč mjerama potpore za očuvanje zaposlenosti, na kraju prosinca 2020. iznosila 9,5 %. Smanjenje gospodarske aktivnosti, u kombinaciji sa snažnim padom cijena energenata, doveli su do izraženih deflacijskih kretanja te je godišnja stopa deflacije na kraju 2020. iznosila -0,3 %. Zbog smanjenja poreznih prihoda i implementacije brojnih fiskalnih mjera u cilju očuvanja radnih mjesta, proračunski deficit je na kraju godine iznosio -7,4 % BDP-a, dok je javni dug porastao za 15,9 p.b. te je dosegao razinu od 88,7 % BDP-a čime je u potpunosti poništeno relativno smanjenje javnog duga ostvareno tijekom posljednjih 5 godina.

Svjetska financijska tržišta u 2020. su s obzirom na eskalaciju pandemije zabilježila značajan porast neizvjesnosti i posljedičan pad cijena financijskih instrumenata. Slična kretanja zabilježena su i na domaćem tržištu kapitala. Domaći dionički indeks CROBEX tako je s eskalacijom pandemije do sredine ožujka 2020. izgubio na vrijednosti 32,3 % u odnosu na kraj prethodne godine spustivši se na razinu od 1.364,98 bodova. U takvim je okolnostima izvanredne volatilnosti tržišta Hanfa 12. ožujka 2020. reagirala privremenim zaustavljanjem trgovanja svim financijskim instrumentima na uređenom tržištu Zagrebačke burze (dalje u tekstu: ZSE) u cilju zaštite ulagatelja. Iako su se kretanja na ZSE-u u drugom polugodištu 2020. stabilizirala te su cijene financijskih instrumenata rasle, dionički indeks CROBEX kraj 2020. zaključio je na razini od 1.739,29 bodova, što je za 13,8 % niže u odnosu na kraj 2019. godine.

Povećana volatilnost u 2020. na ZSE-u rezultirala je rastom ukupnog prometa za 3,8 % u odnosu na 2019. te je on iznosio 3,1 mlrd. kuna. Najveći dio odnosi se na promet dionicama koji je iznosio 2,9 mlrd. kuna, odnosno 5,5 % više nego prethodne godine. Na kraju 2020. na ZSE su bile uvrštene 104 dionice, što je 15 dionica manje nego godinu prije. Tržišna kapitalizacija dionica krajem 2020. iznosila je 137,4 mlrd. kuna, odnosno 37,1 % BDP-a, što predstavlja smanjenje od 7,2 % u odnosu na kraj 2019. godine. Promet na domaćem tržištu obveznica u 2020. iznosio je 255,7 mil. kuna te je bio za 12,6 % manji u odnosu na prethodnu godinu. Od ukupno 26 obvezničkih izdanja uvrštenih na ZSE tijekom 2020., 10 su bila korporativna, a preostalih 16 državna obveznička izdanja. Tržišna kapitalizacija obveznica na kraju 2020. iznosila je 133,5 mlrd. kuna, što je povećanje od 15,3 % u odnosu na kraj 2019. godine.

Krajem 2020. godine na ZSE-u je pokrenuto trgovanje ETF-ovima (engl. Exchange Traded Fund) vezanim za vodeće regionalne dioničke indekse. Jedan od ETF-ova vezan je uz CROBEX10tr (indeks 10 najlikvidnijih dionica ZSE-a), a drugi za SBITOP (indeks 11 najlikvidnijih dionica Ljubljanske burze). Do kraja 2020. promet ETF-ova iznosio je 21,9 mil. kuna.

Na kraju 2020. investicijske i s njima povezane usluge pružalo je šest investicijskih društava (jedno društvo manje nego prethodne godine), sedam društava za upravljanje investicijskim fondovima i 13 kreditnih institucija, isto kao i u 2019. godini. Pružatelji investicijskih usluga ostvarili su 4,1 mlrd. kuna prihoda od obavljanja investicijskih usluga do kraja 2020., što je u odnosu na prethodnu godinu povećanje od 4,0 %. Većinu navedenih prihoda ostvarile su kreditne institucije (4,0 mlrd. kuna, odnosno 98,6 % ukupnog prihoda) od aktivnosti trgovanja za vlastiti račun.

Ukupno 96 otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fondovi) bilo je aktivno na kraju 2020., a čija je imovina iznosila 18,2 mlrd. kuna, što predstavlja pad od 19,3 % u odnosu na 2019. godinu. Pad imovine UCITS fondova u prvom polugodištu 2020. posljedica je pandemije koronavirusa koja je u uvjetima visoke neizvjesnosti rezultirala paničnim povlačenjem dijela ulagača iz fondova, poglavito obvezničkih, te nepovoljnim tržišnim kretanjima. S monetarnim akcijama centralne banke te formiranjem posebnog otvorenog investicijskog fonda s javnom ponudom s ciljem otkupa državnih dužničkih vrijednosnih papira (Fonda za stabilnost) domaće obvezničko tržište se sredinom 2020. stabiliziralo, a u drugom polugodištu 2020. uslijedio je oporavak prinosa UCITS fondova, što je rezultiralo i povratkom investitora. Tako su u drugom polugodištu 2020. realizirane pozitivne neto uplate u domaće UCITS fondove, uključujući obvezničke. Najveći dio imovine UCITS fondova u 2020. i dalje je bio uložen u domaće dužničke financijske instrumente, iako je tijekom 2020. intenzivirano ulaganje na inozemnim tržištima. Unatoč vrlo turbulentnoj godini na financijskim tržištima gotovo su sve kategorije UCITS fondova, izuzev dioničkih, ostvarile pozitivne godišnje prinose.

Dana 31. prosinca 2020. bila su registrirana 23 društva za upravljanje investicijskim fondovima, što je jedno društvo manje nego 2019. godine. Od navedenih društava poslove upravljanja samo UCITS fondovima obavljala su tri društva. Samo alternativnim investicijskim fondovima upravljalo je 11 društava, dok je devet društava upravljalo i UCITS i alternativnim investicijskim fondovima. Društva za upravljanje investicijskim fondovima su u 2020. ostvarila neto dobit u iznosu od 57,4 mil. kuna, što je za 2,2 % manje u odnosu na prethodnu godinu, ponajviše pod utjecajem smanjenja neto rezultata od upravljanja fondovima.

Relativna stabilnost obveznih mirovinskih fondova kao dugoročnih institucionalnih investitora došla je do izražaja i u pandemijskoj 2020. godini. Iako je s eskalacijom širenja koronavirusa i poremećajima na financijskim tržištima pala cijena udjela u mirovinskim fondovima, stabilizacija tržišta i oporavak koji je nastupio u drugom polugodištu, uz kontinuirane uplate doprinosa koje nisu bile značajnije smanjene u 2020., povećali su neto imovinu obveznih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: OMF) za 5,7 % na godišnjoj razini pa je ona na kraju 2020. iznosila 119,1 mlrd. kuna. Iako je njihova razina daleko ispod

onih ostvarenih u 2019., sve su kategorije obveznih mirovinskih fondova ostvarile pozitivne prinose u 2020. unatoč značajnim korekcijama cijena i volatilnosti na domaćem i inozemnim financijskim tržištima. Time je vrijednost imovine osiguranika očuvana, odnosno uvećana je za 0,43 % kod fondova A kategorije, 0,94 % kod fondova B kategorije te za 1,2 % kod fondova C kategorije.

Na kraju vrlo izazovne 2020. neto imovina dobrovoljnih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: DMF) iznosila je 6,7 mlrd. kuna te je bila za 8,4 % viša u odnosu na 2019. godinu. Od toga se 5,5 mlrd. kuna odnosilo na neto imovinu otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova, dok je neto imovina zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova iznosila 1,2 mlrd. kuna. Broj članova DMF-ova na kraju godine iznosio je 380.555, što predstavlja povećanje od 4,2 %. Za očekivati je kako će se broj članova DMF-ova kroz naredne godine vjerojatno nastaviti povećavati s obzirom na to da se taj oblik mirovinske štednje može početi isplaćivati članovima već s navršenih 55 godina života, a važno je napomenuti i da se članu jednokratno može isplatiti do najviše 30 posto ušteđenih sredstava.

Hanfa je sredinom 2020. odobrila rad novom mirovinskom osiguravajućem društvu u vlasništvu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Stoga su na kraju 2020. bila aktivna ukupno dva mirovinska osiguravajuća društva, odnosno jedno više nego godinu ranije. Ukupna aktiva mirovinskih osiguravajućih društva iznosila je 1,4 mlrd. kuna, što je za 64,9 % više u odnosu na kraj prethodne godine. Posljedica je to demografskih kretanja, odnosno kontinuiranog prirasta novih osiguranika, poglavito iz drugog stupa mirovinskog osiguranja.

Krajem godine u Hrvatskoj je poslovalo 15 društava za osiguranje, tri društva za životno osiguranje, četiri društava za neživotno osiguranje i osam složenih društava za osiguranje. Ukupna zaračunata bruto premija iznosila je 10,5 mlrd. kuna, isto kao i u 2019. godini. U kategoriji neživotnih osiguranja ostvaren je rast bruto zaračunate premije od 5,6 % koja je iznosila 7,8 mlrd. kuna, dok je u kategoriji životnih osiguranja iznos zaračunate premije smanjen za 13,7 % u odnosu na 2019. te je ona iznosila 2,6 mlrd. kuna. Likvidirane štete u 2020. iznosile su 6,5 mlrd. kuna, što predstavlja rast od 9,6 % u odnosu na 2019. Zbog potresa koji je pogodio Zagreb, najviše su porasle likvidirane štete za osiguranja imovine s pokrićem rizika od potresa koje su na kraju 2020. iznosile 247,4 mil. kuna. Nakon smanjenja u prvoj polovici godine, razina kapitaliziranosti mjerena SCR omjerom ostala je stabilna u nastavku 2020. te je i dalje bila znatno iznad regulatornog minimuma s obzirom da je medijalni SCR omjer na kraju godine iznosio 189 % te je bio za 7 p.b. viši nego godinu ranije.

Na kraju 2020. u Hrvatskoj je poslovalo 15 leasing društava, odnosno jedno više nego 2019. godine. Njihova ukupna aktiva na dan 31. prosinca 2020. iznosila je 19,7 mlrd. kuna, odnosno 7,6 % manje nego godinu prije. Profitabilnost leasing društava znatno je smanjena u odnosu na 2019., ponajprije zbog značajnog pada broja i vrijednosti novosklopljenih ugovora s obzirom na eskalaciju pandemije. Dobit nakon poreza bila je manja za čak 70,4 % na godišnjoj razini.

Nakon što je proces konsolidacije tržišta faktoringa zaustavljen u 2019. on je u velikoj mjeri nastavljen u 2020., što je posljedica negativnih ekonomskih učinaka pandemije koronavirusa, ali i značajnog

prebacivanja poslovanja na kreditne institucije i bankarski sektor. Ukupna aktiva faktoring društava na kraju 2020. iznosila je 325,2 mil. kuna, što predstavlja smanjenje od čak 76,1 % u odnosu na 2019. godinu. Isto tako, primjetno je značajno smanjenje volumena transakcija od 68,1 % na ukupnoj razini poslovanja.

Nadzorne aktivnosti

Tijekom 2020. Hanfa je kontinuirano posredno nadzirala rad i poslovanje ZSE-a tako da je prikupljala i analizirala izvještaje o poslovanju uređenog tržišta i multilateralne trgovinske platforme (dalje u tekstu: MTP) koji se u skladu s odredbama Zakona o tržištu kapitala (dalje u tekstu: ZTK) dostavljaju Hanfi. Osim posrednog nadzora ZSE-a Hanfa je u listopadu 2020. započela neposredni nadzor ZSE-a u kojem su predmet nadzora bile mjere za postizanje visoke razine kibernetičke sigurnosti, obveze povezane s obavješćivanjem o kibernetičkim incidentima te obveze povezane s organizacijskim zahtjevima. U skladu s Pravilnikom o prijavljivanju stvarnih ili potencijalnih kršenja Uredbe o zlouporabi tržišta¹ Hanfa je od ZSE-a i investicijskih društava zaprimila 15 prijava sumnje na manipulaciju tržištem i dvije prijave sumnje na trgovanje na temelju povlaštenih informacija. U četirima slučajevima utvrđene su nezakonitosti povezane sa zlouporabom tržišta i Uredbom (EU) br. 596/2014 o zlouporabi tržišta² te su donijeta rješenja kojima su izrečene nadzorne mjere. U skladu s obvezama propisanim ZTK-om Hanfa je u 2020. kontinuirano vršila nadzor nad jedinim pružateljem usluge poravnanja i namire, Središnjim klirinškim depozitarnim društvom (dalje u tekstu: SKDD). Tijekom godine provedeno je 237 posrednih nadzora izdavatelja od kojih je njih 155 bilo vezano za objavljivanje propisanih informacija.

U 2020. Hanfa je provodila postupke posrednog nadzora društava za upravljanje investicijskim fondovima koja su poslove interne revizije, kao dio kontrolnih funkcija društava, prenijela na vanjske izvršitelje. Poseban je naglasak stavljen na društva koja su delegirala poslove interne revizije na internog revizora koji ih obavlja za više društava istovremeno, s namjerom utvrđivanja konzistentnosti postupanja prema svakom pojedinim društvu. Nadalje, provedeni su posredni nadzori poslovnog procesa upravljanja hedge fondovima nad šest društava za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima koji su na kraju godine upravljali s ukupno 12 hedge fondova. Još u 2019. Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (dalje u tekstu: ESMA) je na razini Stalnog odbora za upravljanje investicijama³ intenzivirala prijedlog za zajedničku nadzornu vježbu financijskih regulatora u EU-u na temu upravljanja rizikom likvidnosti za UCITS fondove, a u kojoj je sudjelovala i Hanfa. Vježba je provedena nad društvima koja su uspostavila sustav upravljanja rizikom likvidnosti u pogledu primjene internih akata i praktičnog funkcioniranja samog sustava. Rezultati zajedničke nadzorne vježbe u bitnome su pokazali kako u društvima za upravljanje proces analize podataka prije

¹ NN, br. 60/16

² Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ, SL L 173

³ Stalni odbor za upravljanje investicijama (engl. *Investment Management Standing Committee*)

odluke o ulaganju nije primjereno dokumentiran niti formaliziran. Isto tako, provedeni su nadzori postupanja po Odluci o trajnom ograničenju stavljanja na tržište, distribucije i prodaje ugovora za razlike (CFD-ova) malim ulagateljima. Konkretno, provedeni su posredni nadzori nad investicijskim društvima iz Europske unije, pri čemu je naglasak je stavljen na nuđenje usluga trgovanja CFD-ovima s obzirom na navedenu odluku Hanfe, te upozorenja o rizicima koji proizlaze iz predmetnih ugovora. Kod četiri investicijska društva iz EU-a utvrđene su određene neusklađenosti te nedovoljna transparentnost podataka na temelju kojih bi se mogla provjeriti usklađenost s navedenom odlukom o CFD-ovima. Hanfa je stoga kontaktirala matične regulatore konkretnih investicijskih društava u vezi s utvrđenim neusklađenostima. Zaključno, provedeni su neposredni nadzori funkcionalne nezavisnosti vrednovanja imovine fondova za gospodarsku suradnju. U postupcima nadzora nad četiri društva za upravljanje investicijskim fondovima rizičnog kapitala, utvrđeno je kako proces vrednovanja imovine nije organiziran na način da je funkcionalno nezavisan od procesa upravljanja imovinom s obzirom na to da organizacijske jedinice u društvima koje su zadužene za poslove upravljanja imovinom ujedno izrađuju procjene fer vrijednosti pojedinih ulaganja fondova, što je suprotno odredbama ZAIF-a.

Tijekom 2020. provedena su četiri neposredna nadzora nad poslovanjem mirovinskih društava u kojima je predmet nadzora bio poslovni proces informiranja članova dobrovoljnih mirovinskih fondova prilikom ostvarivanja prava na mirovinu, dok je dodatno u jednom mirovinskom društvu predmet nadzora bio i investicijski proces te ulaganje imovine mirovinskih fondova, sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma te međunarodne mjere ograničavanja. U odnosu na nalaze provedenih neposrednih nadzora jednom mirovinskom društvu rješenjem je izrečena opomena zbog neuspostavljanja poslovnog procesa isplate kombinirane mirovine i nepružanja odgovarajuće informacije o dostupnim mogućnostima isplate mirovine članovima. Za dva mirovinska društva rješenjem su izdane preporuke u vezi s unaprjeđenjem procedura i postupaka namijenjenih kontroli rada te procesom edukacije prodajnih zastupnika te je naložena uspostava mehanizama postupanja i komuniciranja prema prodajnim zastupnicima u slučaju zaprimanja pritužbi članova fondova na njihov rad. Nadalje, jednom je mirovinskom društvu rješenjem naloženo da osigura pružanje cjelovitih i potpunih informacija članovima dobrovoljnih mirovinskih fondova prilikom ostvarivanja prava na mirovinu, unapređenje procesa zaprimanja i evidentiranja pritužbi članova, ugovora o poslovnoj suradnji s određenim zastupnikom koji obavlja poslove nuđenja mirovinskih programa te poslovanje funkcije praćenja usklađenosti, kao i da uspostavi procedure, mjere i postupke namijenjene kontroli rada i procesu edukacije prodajnih zastupnika. Konačno, jednom je mirovinskom društvu rješenjem naloženo unaprjeđenje poslovnih procesa koji se odnose na donošenje praćenje i dokumentiranje pojedinačnih odluka o ulaganju, donošenje i praćenje strategije ulaganja imovine, praćenje ulaganja imovine mirovinskih fondova u financijske izvedenice, upravljanje sukobom interesa te unaprjeđenje internih akata i poslovnih procesa vezano za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. U 2020. je također proveden i posredni nadzor nad jednim mirovinskim društvom vezan uz način obračuna naknada za upravljanje. U postupku nadzora utvrđen je pogrešan izračun osnovice za obračun naknade za upravljanje koju je predmetno mirovinsko društvo u postupku nadzora

ispravilo. Zbog utvrđenja nezakonitosti Hanfa je mirovinskom društvu kao nadzornu mjeru rješenjem izrekla opomenu.

U 2020. Hanfa je provodila dva postupka neposrednih nadzora društava za osiguranje, od kojih je jedan bio izvanredan i započet 2019. te završen 2020., dok je drugi bio redovan i započet u 2020. godini. Predmeti nadzora bili su: vrednovanje najbolje procjene za životna osiguranja, primjerenost internih procedura, praksi i postupanja čija primjena ima utjecaj na zaštitu zainteresiranih osoba, adekvatnost sustava nadgledanja i upravljanja proizvodima, adekvatnost premije i proces oblikovanja pričuva šteta prema računovodstvenim propisima te dostatnost pričuva šteta za vrstu rizika 10.01⁴, adekvatnost sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma i upravljanja kibernetičkom sigurnošću, izdvajanje poslova te održavanje kontinuiteta poslovanja. Doneseno je jedno rješenje kojim su društvu naložene mjere za otklanjanje nezakonitosti, a s obzirom na utvrđeno nepostupanje u skladu sa zahtjevima određenih članaka Uredbe PRIIP⁵ i Delegirane uredbe PRIIP⁶ koji propisuju oblik i sadržaj dokumenta s ključnim informacijama (KID), što može dovesti do otežanog razumijevanja karakteristika proizvoda te dovođenja u zabludu ugovaratelja osiguranja. Nadalje, provedeno je pet postupaka posrednih nadzora kod kojih je predmet nadzora uključivao: način sklapanja ugovora o osiguranju, organizaciju poslovnog procesa obrade i likvidacije šteta, primjerenost internih procedura, praksi i postupanja čija primjena ima utjecaj na zaštitu zainteresiranih osoba te upravljanje rizikom ulaganja. U sklopu provedbe posrednih nadzora izdana su dva rješenja kojima su društvima naložene mjere za otklanjanje nezakonitosti. U cilju zaštite potrošača, Hanfa je provela i šest postupaka neposrednog tajnog nadzora, od kojih su tri provedena nad posrednicima u osiguranju. Po predmetnim nadzorima izdana su dva rješenja kojima je naloženo otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u odnosu na poslovni proces obavljanja poslova distribucije osiguranja, odnosno predugovornog informiranja. U suradnji s nadležnim nadzornim tijelom jedne države članice, Hanfa je sudjelovala u zajedničkom dodatnom neposrednom nadzoru (*engl. follow-up*) podružnice hrvatskog društva za osiguranje u državi članici u vezi s postupkom obrade i likvidacije šteta uz naglasak na nepravilnosti i nedostatke utvrđene u prethodnom postupku neposrednog nadzora.

Tijekom 2020. obavljeno je ukupno devet postupaka posrednih nadzora leasing društava u vezi s obračunom kamatnih stopa po ugovorima o leasingu. Zapisnici o obavljenom nadzoru sastavljeni su za pet postupaka posrednih nadzora u kojima su utvrđene nepravilnosti u obračunima kamatnih stopa za razdoblje od 2008. do 2020. godine. U jednom postupku posrednog nadzora nisu utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti, dok su tri postupka nadzora bila u tijeku. Krajem 2020. pokrenut je

⁴ Obvezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama

⁵ Uredba (EU) br. 1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osigurateljne proizvode (PRIIP-ovi), SL L 352, 9.12.2014.

⁶ Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/653 od 8. ožujka 2017. o dopuni Uredbe (EU) br. 1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osigurateljne proizvode (PRIIP-ovi) utvrđivanjem regulatornih tehničkih standarda u vezi s prikazom, sadržajem, preispitivanjem i revizijom dokumenata s ključnim informacijama te uvjetima za ispunjavanje zahtjeva za dostavu tih dokumenata, SL L 100, 12.4.2017.

posredni nadzor jednog leasing društva, čiji je predmet nadzora bila primjena *zero floor* klauzule po ugovorima o leasingu.

U 2020. postupalo se po dva neposredna nadzora faktoring društava čiji je predmet nadzora bio usklađenost s odredbama Zakona o faktoringu.

Ured za sprječavanje pranja novca je tijekom 2020. pokrenuo ukupno pet postupaka nadzora nad investicijskim društvima, društvima za upravljanje UCITS fondovima, društvima za osiguranje i pružateljima usluga razmjene virtualnih i fiducijarnih valuta te skrbničke usluge novčanika. Od toga su četiri bila neposredna, a jedan posredan postupak nadzora. Značajne aktivnosti obavljane su po pitanju pripreme za 5. krug evaluacije Republike Hrvatske od strane MONEYVAL-a⁷. Evaluacija se odnosi na tehničku usklađenost sa preporukama FATF-a⁸ i procjenu učinkovitosti sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u skladu s ispunjenjem neposrednih ciljeva propisanih u Metodologiji za procjenu usklađenosti s Preporukama FATF-a.

Uz mikrobonitetni nadzor, eskalacija pandemije bolesti COVID-19 u značajnoj je mjeri utjecala na makrobonitetne aktivnosti Hanfe tijekom prošle godine. Jedna od najvažnijih makrobonitetnih odluka Hanfe bila je mjera donesena 26. ožujka 2020. kojom je Hanfa društvima za osiguranje privremeno, do 30. travnja 2021., zabranila isplatu dividendi iz dobiti ostvarenih u 2019., ali i prethodnim godinama. Prije donošenja navedene zabrane Hanfa je sredinom ožujka 2020. društvima za osiguranje preporučila da smanje i ograniče sve nepotrebne operativne i investicijske troškove, uključujući isplatu nagrada i bonusa. Navedena odluka donesena je s ciljem stabilizacije poslovanja društava i pružanja dodatne potpore likvidnosti, zaštite interesa korisnika osiguranja te u konačnici održavanja zadovoljavajuće razine kapitaliziranosti sustava. Druga važna mjera makrobonitetnog karaktera bile su preporuke leasing društvima koje su se u prvoj fazi, krajem ožujka, odnosile na odgodu plaćanja glavnice od tri mjeseca za one klijente čiji je bonitet ozbiljno narušen zbog gubitka ili smanjenja izvora prihoda, kao i za one čiji je prihod značajno umanjen u odnosu na ukupan prihod u prethodnom razdoblju. U svibnju je Hanfa izdala dodatne preporuke leasing društvima koje su uključivale mogućnost ugovaranja moratorija na razdoblje duže od tri mjeseca, prestanak naplaćivanja obračunatih kamata u razdoblju moratorija kao i zateznih kamata onim primateljima leasinga kojima je odobrena odgoda plaćanja te obustava svih postupaka prisilne naplate tijekom ugovorenog razdoblja moratorija za ranije uredne korisnike. Uz zaštitu potrošača, Hanfa je preporukama nastojala, u okviru svojih zakonskih ovlasti, olakšati poslovanje leasing društvima. Stoga im je omogućeno usvajanje odluke po kojoj nisu obavezni klasificirati spomenuta potraživanja kao neprihodonosne plasmane te za njih formirati ispravke vrijednosti.

⁷ Odbor stručnjaka Vijeća Europe za procjenu mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma

⁸ Grupa za financijsku akciju protiv pranja novca (engl. *Financial Action Task Force*)

Normativne aktivnosti

U pogledu normativnih aktivnosti Hanfa aktivno sudjeluje u radnim skupinama za izradu zakona koji uređuju pružanje financijskih usluga te samostalno donosi podzakonske akte iz područja svoje nadležnosti, što osim pravilnika obuhvaća i odluke, smjernice, preporuke i mišljenja o primjeni propisa. U 2020. Hanfa je bila izrazito aktivna u radnim skupinama Ministarstva financija za izradu zakonodavnih prijedloga te u donošenju podzakonskih propisa iz gotovo svih područja nadležnosti.

Zbog kontinuirane potrebe za usklađivanjem hrvatskog regulatornog okvira tržišta kapitala s onim u EU-u, koji je unazad nekoliko godina iznimno dinamičan, Hanfa je u 2020. sudjelovala u izradi niza zakonodavnih akata kojima se tržište kapitala u Republici Hrvatskoj kontinuirano usklađuje s propisima EU-a. Tako je tijekom godine Hanfa sudjelovala u izradi nacrtu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala kojim se osigurava daljnje usklađivanje tržišta kapitala u Republici Hrvatskoj s regulativom EU-a u dijelu bonitetnih zahtjeva za inicijalni kapital investicijskih društava, nadzornih ovlasti i instrumenata za bonitetni nadzor investicijskih društava koje provode nadležna tijela te zahtjeva za objavljivanje za nadležna tijela u području bonitetnih propisa i nadzora. Krajem godine donesen je i novi Zakon o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava⁹ kojim se uređuju pravila, postupci i instrumenti za sanaciju ovih društava, ovlasti i zadaci sanacijskih i nadležnih tijela te osnivanje, financiranje i korištenje sredstava sanacijskog fonda i upravljanje njime. S tim u vezi, predmetnim zakonom propisana je nova podjela sanacijskih ovlasti te je Hanfa postala sanacijsko tijelo za investicijska društva koje nisu dio grupe i grupe u kojima je barem jedna članica grupe investicijsko društvo, a nijedna članica grupe nije kreditna institucija.

Hanfa je uključena u radnu skupinu Ministarstva financija za izradu Nacrta prijedloga Zakona o provedbi Uredbe o paneuropskom osobnom mirovinskom proizvodu (PEPP)¹⁰, kojom se omogućuje stvaranje osobnog mirovinskog proizvoda dugoročne mirovinske prirode kojim će se u najvećoj mogućoj mjeri u obzir uzeti okolišni, socijalni i upravljački čimbenici. Taj bi mirovinski proizvod trebao biti jednostavan, siguran, transparentan, prilagođen potrošačima i prenosiv širom EU-a te bi trebao imati razumnu cijenu, a dopunjavat će postojeće sustave u državama članicama.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju¹¹ izmijenjene su odredbe koje se odnose na izračun minimalnog potrebnog kapitala, uvjete koje trebaju ispuniti društva za osiguranje kako bi se kvalificirala kao mala društva te iznose uključene u velike rizike na način da su kunske iznosi zamijenjeni iznosima u eurima. Isto tako, prijedlogom zakona propisuje se obveza ishođenja prethodnog odobrenja Hanfe za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora društva za osiguranje te uvjeti za odbijanje izdavanja odobrenja za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora, prestanak važenja odobrenja za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora i ukidanje odobrenja za obavljanje funkcije člana nadzornog

⁹ NN, br. 146/20

¹⁰ Uredba (EU) 2019/1238 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o paneuropskom osobnom mirovinskom proizvodu (PEPP), SL L 198

¹¹ NN, br. 63/20

odbora. Na kraju, prijedlogom zakona proširen je i krug posrednika u osiguranju tako što je leasing društvima dana mogućnost obavljanja poslova distribucije osiguranja.

Hanfa je u 2020. kao dio radne skupine Ministarstva financija sudjelovala u izradi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju¹². Radi ispunjenja obveze dosljedne primjene Direktive Solventnost II¹³ navedenim zakonskim izmjenama propisana je snažnija suradnja i međusobno obavješćavanje nadzornih tijela država članica EU, a Hanfi je dana ovlast da pravilnikom propiše minimalni sadržaj plana oporavka za društvo za osiguranje.

Upravno vijeće Hanfe donijelo je sveukupno 44 pravilnika i jedne smjernice. Hanfa je u 2020. donijela 13 pravilnika koji uređuju tržište kapitala, deset pravilnika vezanih za sektor osiguranja, osam kojima se uređuje poslovanje AIF-ova, pet iz domene UCITS fondova, tri vezana za OMF, dva za DMF i MOD te jedan vezan za poslovanje Hanfe.

Licenciranje i edukacija

Tijekom 2020. Hanfa je provela ukupno 211 postupaka licenciranja, koji su obuhvaćali izdavanje brojnih odobrenja (odobrenja za rad te proširenja već izdanih odobrenja, odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave i člana nadzornog odbora, stjecanje kvalificiranog udjela, statusne promjene, preuzimanje portfelja osiguranja, delegiranje poslova na treće osobe, izdvajanje poslova i funkcija), izdavanje dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja te donošenje odluka o prestanku važenja dozvola. Kao i prošle godine najveći broj zahtjeva za licenciranje u 2020. odnosio se na područje distribucije osiguranja, i to na zahtjeve za izdavanje dozvola i prestanke važenja/ukidanja dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja (56,9 % svih zahtjeva za licenciranje). Isto tako, vidljiv je nastavak trendova iz prethodnih godina s obzirom na to da su i u 2020. najveći broj zahtjeva za licenciranje podnijela društva za upravljanje investicijskim fondovima i društva za osiguranje, dok je tradicionalno najmanji broj zahtjeva povezan s investicijskim društvima.

Tijekom 2020. Hanfa je održala dva obrazovna programa i tri ispitna roka za kandidate koji su se prijavili za stjecanje dozvole za pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama, brokerske poslove i investicijsko savjetovanje, stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova te stjecanje kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom¹⁴. Obrazovni program, koji provode stručni predavači za područje tržišta kapitala, mirovinskih fondova i mirovinskih osiguravajućih društava, a među kojima je i veći broj zaposlenika Hanfe, održan je u siječnju i rujnu 2020. godine, a

¹² NN, br. 133/20

¹³ Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), SL L 335/1, kako je posljednji put izmijenjena Direktivom (EU) 2019/2177 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2019. o izmjeni Direktive 2009/138/EZ o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), Direktive 2014/65/EU o tržištu financijskih instrumenata i Direktive (EU) 2015/849 o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma (SL L 334, 27. 12. 2019.)

¹⁴ U skladu s Pravilnikom o obrazovnom programu i ispitima za provjeru znanja i stjecanje kvalifikacija za pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama, brokerske poslove i investicijsko savjetovanje (NN, br. 99/2019) te Pravilnikom o obrazovnom programu i ispitima za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova i stjecanje kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom (NN, br. 99/2019)

pohađalo ga je u prosjeku 12 polaznika. Ispitima koji su se održavali u veljači, listopadu i studenom pristupilo je 43 kandidata, a njih 29 položilo je ispit. Prolaznost od 67 % blago je poboljšana u odnosu na 2019., kada je ispite položilo 63 % kandidata.

Ispiti za provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja u 2020. su se održavali na klasičan način, no uz primjenu mjera zaštite zbog pandemije koronavirusa u skladu s uputama Ministarstva znanosti te preporukama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Održana su tri ispitna roka, kojima je pristupilo ukupno 658 kandidata, a prolaznost na ispitu u 2020. bila je na razini prethodnih godina (iznad 80 %).

Zaštita potrošača i unaprjeđenje financijske pismenosti

Korisnici financijskih usluga, fizičke i pravne osobe, Hanfi redovno dostavljaju predstavke kojima se ukazuje na eventualno nezakonito i nepravilno postupanje njezinih subjekata nadzora. Hanfa je u 2020. zaprimila 208 predstavki korisnika financijskih usluga, što je za 39 predstavki, odnosno 23,1 % više nego u 2019., te je to ujedno najveći broj predstavki zaprimljen u jednoj godini. Hanfa postupka po svakoj zaprimljenoj predavci na način da provjerava navode iz predstavke, po potrebi zatraži relevantnu dokumentaciju i očitovanje subjekta nadzora na koji se predavka odnosi te dostavlja odgovor podnositelju predavke u roku od 30 dana od njezina zaprimanja. S obzirom na razorne protrese koji su pogodili Hrvatsku, u 2020. godini značajno je porastao broj upita, pritužbi i predstavki korisnika usluga osiguranja upravo u vezi s osiguranjem od rizika potresa. Tako je u odnosu na 2019. došlo do porasta broja predstavki povezanih s osiguranjem imovine za 72 % na godišnjoj razini, pri čemu se njih 55 % odnosilo na osiguranje od rizika potresa. Hanfa je stoga u 2020. pokrenula postupak posrednog nadzora koji se odnosio na primjereno predugovorno informiranje ugovaratelja osiguranja o značenju i posljedicama ugovaranja odbitne franšize za njihova prava i obveze kao i podosiguranja, a koji je okončan u 2021. godini. Utvrđeno je kako ugovaratelji nisu bili na primjeren način informirani i upoznati s pojmom odbitne franšize, kao ni s mogućnosti njezina otkupa kada je to bilo moguće, te je društvu naloženo da se navedeno detaljno pojasni u uvjetima osiguranja te da se, ako je ugovorena, odbitna franšiza istakne i na samoj polici osiguranja, što je društvo i učinilo. Hanfa je usto uputila svim društvima za osiguranje preporuku o potrebi unaprjeđenja informiranosti korisnika usluga društava za osiguranje o značenju i posljedicama ugovaranja odbitne franšize. Uz taj postupak Hanfa je u 2020. na temelju saznanja iz predavke zaprimljene zbog posljedica potresa pokrenula i postupak posrednog nadzora povezan s unaprjeđenjem poslovnih procesa sklapanja ugovora osiguranja cestovnih vozila kod jednog društva za osiguranje, a koji je okončan rješenjem Hanfe kojim je utvrđeno kako je društvo otklonilo nezakonitosti utvrđene u postupku.

Osim individualne komunikacije s korisnicima financijskih usluga koji se Hanfi obrate podnošenjem predavke ili slanjem upita, Hanfa s korisnicima financijskih usluga i širom javnosti komunicira i putem javnih objava na svojoj internetskoj stranici. Tako su tijekom 2020. objavljena tri upozorenja za javnost,

od čega se dva odnose na internetske platforme za trgovanje CFD-ovima, a jedno na društvo koje nema odobrenje Hanfe.

Hanfa je u 2020. unatoč pandemiji koronavirusa intenzivno provodila brojne edukativne aktivnosti s ciljem podizanja razine financijske pismenosti ciljnih skupina i šire javnosti. Shodno cilju, fokus edukativnih aktivnosti bio je informiranje potrošača o obilježjima financijskih proizvoda i usluga, njihovim specifičnostima te pravima i obvezama korisnika. Unatoč izazovima u njihovu provođenju s obzirom na uvedene antipandemijske mjere socijalnog distanciranja u 2020. održana je 31 edukativna aktivnost, u kojoj je izravno sudjelovalo više od 1.000 sudionika te jednako toliko njih neizravno putem praćenja edukativnih predavanja na Facebook prijenosu i YouTube kanalu. Važno je naglasiti kako je 60 % edukacija realizirano *online*. Edukativne tekstove primjerene široj javnosti u svrhu financijskog opismenjavanja Hanfa objavljuje i na novom portalu Novac za sutra. Novac za sutra namijenjen je široj javnosti, građanima koji se žele informirati o aktualnim temama na tržištu financijskih usluga, ali i onima koji žele naučiti kako se odgovorno odnositi prema novcu te planirati budućnost. Na portalu se stoga objavljuju savjeti i preporuke za vođenje osobnih financija, trendovi i aktualnosti o samom financijskom tržištu i proizvodima koji se nude, ali i upozorenja te anonimna iskustva građana u vezi s pružanjem financijskih usluga.

Komunikacijske aktivnosti

S obzirom na izvanrednu situaciju Hanfa je u vrlo kratkom roku donijela i komunicirala niz uputa i smjernica za postupanje subjekata nadzora u izvanrednim okolnostima, a samo neke od njih odnosile su se na zaštitu stabilnosti tržišta osiguranja privremenom zabranom isplate dividendi društava za osiguranje, preporuke za postupanje leasing društava prema primateljima leasinga koji su se uslijed usporavanja gospodarske aktivnosti našli u nezavidnoj tržišnoj poziciji, produljivanje rokova za izvještavanje i promjenu interne organizacije poslovanja kako bi se olakšala komunikacija s Hanfom te zaprimanje službene dokumentacije uslijed otežane dostave poštanskih pošiljki zbog pandemije i posljedica potresa na sjedište Hanfe.

Iako je u 2020. godini Hanfine aktivnosti u okviru odnosa s javnošću značajno obilježila pandemija bolesti COVID-19, sam početak godine bio je usmjeren na projekt izrade specijaliziranog internetskog portala za edukaciju o financijskim temama iz područja nadležnosti Hanfe poput tržišta kapitala, osiguranja, mirovinskih i investicijskih fondova, leasinga i faktoringa, nazvanog „Novac za sutra“. Portal je zaživio i predstavljen je javnosti, usprkos izvanrednim okolnostima, u lipnju 2020. te je prvi takav specijalizirani internetski portal regulatora s ciljem provođenja financijske edukacije i povećanja razine financijske pismenosti u društvu. Tijekom 2020. na portalu je objavljeno 87 edukativnih tekstova, a posjetilo ga je više od 12.000 čitatelja.

Međunarodna suradnja

Pandemija bolesti COVID-19 značajno je utjecala na Hanfine aktivnosti međunarodne suradnje, koje su bile usredotočene na praćenje utjecaja pandemije na financijska tržišta, kao i na pronalazak odgovarajućih mjera i politika kojima bi se taj utjecaj smanjio. Sudjelovanje Hanfe u radu europskih nadzornih tijela i međunarodnih organizacija tako je značajno intenzivirano kroz povećan broj online sastanaka i opseg rada. Osim pandemije, prvo polugodište 2020. obilježilo je sudjelovanje Hanfe u aktivnostima povezanim s predsjedanjem Republike Hrvatske Vijećem Europske unije. Hanfa je dala značajan doprinos u postizanju političkog dogovora s Europskim parlamentom oko prijedloga uredbe kojom se uređuje oporavak i sanacija središnjih drugih ugovornih strana te oko dovršetka tehničkih pregovora s Europskim parlamentom u vezi s uredbom koja uređuje poslovanje europskih platformi za skupno financiranje.

Hanfa aktivno sudjeluje u radu ESMA-e, i to kroz članstvo u Odboru nadzornih tijela ESMA-e te ESMA-inim stalnim odborima, mrežama, radnim skupinama i podskupinama.¹⁵ Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su u radu Odbora nadzornih tijela ESMA-e, dok su zaposlenici Hanfe bili uključeni u rad 14 stalnih odbora, pet radnih skupina, jedne skupine, 11 mreža i jedne podskupine ESMA-e. U 2020. predsjednik Upravnog vijeća Hanfe izabran je za člana ESMA-inog Savjetodavnog odbora za proporcionalnost. Hanfa je tijekom godine sudjelovala u 170 postupaka glasanja putem pisane procedure¹⁶, putem kojih je ESMA donosila različite odluke, te se uskladila s osam ESMA-inih smjernica.

Značajan angažman Hanfe u aktivnostima Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (dalje u tekstu: EIOPA) tijekom godine obuhvatio je sudjelovanje predsjednika Upravnog vijeća Hanfe ili njegove zamjene na pet redovnih, sedam izvanrednih i jednom strateškom sastanku Odbora nadzornih tijela (engl. *Board of Supervisors* – BoS) EIOPA-e.¹⁷ Osim toga, članica Upravnog vijeća Hanfe sudjelovala je u radu Nadzornog upravljačkog odbora (engl. *Supervisory Steering Committee* – SSC) EIOPA-e, u sklopu kojega je održano 11 sastanaka te jedna radionica. Rad preostalih dvaju upravljačkih odbora EIOPA-e, Upravljačkog odbora za politike (engl. *Policy Steering Committee* – PSC) i Upravljačkog odbora za rizike i financijsku stabilnost (engl. *Risk and Financial Steering Committee* – RFSC), pratili su ostali zaposlenici. Hanfa je sudjelovala i u 105 pisanih procedura izvršavajući svoje pravo glasa u Odboru nadzornih tijela EIOPA-e.

S obzirom na izvanredne okolnosti uzrokovane pandemijom, rad Europskog odbora za sistemske rizike (dalje u tekstu: ESRB) obilježio je tijekom 2020. povećan broj izdanih preporuka, kojima se nastojalo odgovoriti na materijalizaciju sistemskog rizika s početka godine. Doneseno je više mjera povezanih s posljedicama programa kreditnih jamstava i drugih fiskalnih mjera zaštite realnog gospodarstva za

¹⁵ Popis odbora, mreža, radnih skupina i podskupina ESMA-a u čijem radu sudjeluje Hanfa nalazi se u Dodacima.

¹⁶ U 2019. Hanfa je sudjelovala u 137 pisanih procedura ESMA-e.

¹⁷ Popis odbora, mreža i projektnih grupa EIOPA-a u čijem radu sudjeluje Hanfa nalazi se u Dodacima.

financijski sustav, nelikvidnošću tržišta i njezinim posljedicama za upravitelje imovine i osiguravatelje, učinkom procikličkog smanjenja rejtinga obveznica na tržišta i subjekte u cijelom financijskom sustavu, ograničenjima isplate dividendi, otkupa dionica i drugih isplata na razini sustava te likvidnosnim rizicima koji proizlaze iz poziva na uplatu marže. Nastavno na navedeno, donesena je Preporuka o praćenju utjecaja moratorija na dugove na financijsku stabilnost te sustava državnih jamstava i drugih mjera fiskalne prirode poduzetih radi zaštite realnog gospodarstva kao odgovor na pandemiju. Hanfa je, kao jedan od nositelja makrobonitetne politike u Hrvatskoj, postupala u skladu sa spomenutom Preporukom intenzivno prateći učinke mjera na stabilnost financijskog sustava i surađujući s ostalim nadzornim tijelima u Republici Hrvatskoj. Hrvatska je od strane ESRB-a ocijenjena kao potpuno usklađena sa spomenutom Preporukom. U svibnju je objavljena i Preporuka o ograničenju raspodjela tijekom pandemije bolesti COVID-19, kojom se nacionalnim makrobonitetnim tijelima preporučilo da u okviru svojih ovlasti destimuliraju društva za osiguranje i reosiguranje, investicijska društva, kreditne institucije i središnje druge ugovorne strane od raspodjela dobiti barem do početka 2021. godine (u prosincu je preporuka produljena do 30. rujna 2021. godine).

Kako je godinu obilježila pandemija bolesti COVID-19, tako su i aktivnosti u Međunarodnom udruženju nadzornih tijela u osiguranju (dalje u tekstu: IAIS) od ožujka do lipnja 2020. bile intenzivno usmjerene na praćenje pandemije i njezina utjecaja na tržišta, regulatore i subjekte nadzora. Pandemija je kao glavna tema u sklopu IAIS-a ostala aktualna i preostali dio godine. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su i na sedam regularnih sastanaka Izvršnog odbora, godišnjoj raspravi Izvršnog odbora s dionicima tržišta osiguranja te na Glavnoj skupštini IAIS-a, koji su zbog izvanredne situacije većinom održani u virtualnom obliku. Dodatno, predsjednik Upravnog vijeća Hanfe sudjelovao je na šest dodatnih virtualnih sastanaka Izvršnog odbora IAIS-a¹⁸, koji su bili organizirani prvenstveno zbog potrebe za raspravom o pandemiji i njezinu utjecaju na financijska tržišta s naglaskom na tržišta osiguranja, nadzorna tijela za osiguranja te rad i provedbu aktivnosti IAIS-a. U listopadu 2020., nakon isteka mandata od dvije godine, predsjednika Upravnog vijeća Hanfe članovi IAIS-a iz nadzornih tijela zemalja CEET regije izabrali su da u novom dvogodišnjem mandatu ponovno predstavlja tu regiju u Izvršnom odboru IAIS-a. Tijekom godine Hanfa je bila aktivna i u radu Makrobonitetnog odbora te Forumu za financijske inovacije, a svoje predstavnike nominirala je i u Radnu grupu za makrobonitetni nadzor te Odbor za reviziju i rizike. Također, Hanfa je sudjelovala u procjeni usklađenosti odredaba hrvatskih propisa povezanih s osiguranjem iz nadležnosti Hanfe s IAIS-ovim Temeljnim standardom osiguranja 19, koji se odnosi na vođenje poslova (engl. *Insurance Core Principle 19 – Conduct of Business*). Nakon što je IAIS-ov stručni tim proveo procjenu, utvrđena je vrlo visoka usklađenost hrvatskih propisa s navedenim standardom.

U ožujku 2020. uspješno je završen *Twinning* projekt "Jačanje institucionalnih kapaciteta Narodne banke Srbije u procesu pridruživanja EU-u". Na poziv HNB-a Hanfa je u projektu sudjelovala u

¹⁸ Popis odbora, foruma i grupa IAIS-a u čijem radu sudjeluje Hanfa nalazi se u Dodacima.

aktivnostima povezanim s područjem osiguranja, koje je u Republici Srbiji pod nadzorom Narodne banke Srbije. Isto tako, u srpnju 2020. uspješno je završen *Twinning* projekt za podršku crnogorskim institucijama za nadzor financijskih usluga, a u čijoj su realizaciji, osim Hanfe, sudjelovali stručnjaci središnjih banaka Hrvatske, Njemačke i Nizozemske (HNB, Središnja banka Njemačke, Središnja banka Nizozemske – DNB) te stručnjaci BaFina.

Međunarodnu suradnju obilježio je i izlazak UK iz EU-a s obzirom na to da je razdoblje od veljače do prosinca 2020. bilo prijelazno razdoblje tijekom kojeg su se društva iz UK-a koja su pružala usluge na području EU-a morala prilagoditi uzimajući u obzir činjenicu da će s početkom 2021. postati društva iz treće zemlje u odnosu na države članice EU-a.

Tijekom godine gotovo je 20 različitih subjekata stupilo u interakciju s Inovacijskim hubom Hanfe. Za razliku od godine prije, u 2020. svi subjekti koji su se obraćali Inovacijskom hubu bili su oni koji financijske usluge ne pružaju izravno, dakle različiti pružatelji tehnoloških usluga i *start-upovi*. Upiti su bili različite prirode, a najčešće su se odnosili na informacije u vezi s uvjetima obavljanja regulirane djelatnosti i provođenja postupaka pred Hanfom, demonstracije proizvoda (uz povratnu informaciju Hanfe) te sastanke, intervjue, prezentacije itd.

Sudski postupci

Hanfa je tijekom 2020. pred nadležnim Općinskim prekršajnim sudom u Zagrebu pokrenula dva prekršajna postupka. Navedeni prekršajni postupci proizašli su iz predstavljeni potrošača u području tržišta osiguranja radi kršenja odredaba Zakona o obveznim osiguranjima u prometu¹⁹. Radi se o prekršajima u kojima počinitelji nisu oštećenima u zakonom propisanom roku dostavili obrazloženu ponudu odnosno utemeljeni odgovor na njihov odštetni zahtjev te iz razloga što oštećenima nisu u istom roku isplatili iznos naknade štete ili nespornog dijela štete kao predujam.

Protiv odluka Hanfe pokrenuto je šest upravnih sporova podnošenjem tužbi pred Upravnim sudom u Zagrebu. Hanfa je na navedene tužbe, u skladu sa Zakonom o upravnim sporovima²⁰, dala odgovore te dostavila zatražene spise sudu. Od ukupno šest pokrenutih upravnih sporova, pet je pokrenuto protiv odluka iz područja osiguranja dok je jedan upravni spor pokrenut protiv odluke iz područja tržišta kapitala. Tri upravna spora iz područja osiguranja okončana su donošenjem rješenja o obustavi postupka jer su tužitelji u njima povukli tužbe. Ostali su postupci su tijekom.

Tijekom 2020. godine Hanfa je utvrdila da postoje osnove sumnje u počinjenje kaznenog djela za koje se progona po prijedlogu te je stoga nadležnom državnom odvjetništvu podnesen prijedlog za pokretanje kaznenog postupka radi kaznenog djela povrede tajnosti pisama i drugih pošiljaka opisanog i kažnjivog prema članku 142. stavku 1. Kaznenog zakona²¹.

¹⁹ NN, br. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13, 152/14

²⁰ NN, br. 20/10, 143/12, 152/14, 94/16, 29/17

²¹ NN, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19

Tijekom 2020. nad jednim od dužnika otvoren je stečajni postupak te je Hanfa kao stečajni vjerovnik podnijela stečajnu prijavu i prijavila svoje potraživanje u stečajnu masu. Hanfa pred nadležnim Trgovačkim sudovima u svojstvu stečajnog vjerovnika sudjeluje u tri stečajna postupka radi naplate potraživanja Hanfe prema subjektima nadzora s osnove naknade koju su oni dužni plaćati Hanfi. Parnični postupci koji su inicijalno bili pokrenuti prema subjektima nadzora u prekidu su zbog nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka u skladu s odredbama Stečajnog zakona²² i Zakona o parničnom postupku²³. Stečajni postupci su u tijeku.

Poslovanje Hanfe

Na čelu Hanfe nalazi se Upravno vijeće, koje se sastoji od predsjednika, zamjenika predsjednika i tri člana. Od imenovanja početkom 2018. od strane Hrvatskog sabora na prijedlog Vlade Republike Hrvatske sastav je Upravnog vijeća sljedeći: predsjednik dr. sc. Ante Žigman te članovi dr. sc. Tomislav Ridzak, Antun Palarić, Ilijana Jeleč i Jurica Jednačak. Članovi Upravnog vijeća izmjenjuju se na mjestu zamjenika predsjednika svakih 18 mjeseci. Za donošenje odluke potrebna je većina od najmanje tri glasa, pri čemu predsjednik i članovi Upravnog vijeća ne mogu biti suzdržani od glasovanja. Na 53 sjednice koje su održane tijekom 2020. doneseno je 779 odluka. Temeljne funkcije Hanfe, koje se ogledaju u nadzornim, normativnim, analitičkim, pravnim, komunikacijskim i međunarodnim aktivnostima, organizirane su kroz pet sektora te sedam ureda.

Broj zaposlenih krajem 2020. godine bio je 193, od čega su tri osobe bile zaposlene na određeno vrijeme. U skladu s prijašnjim trendom malog porasta broja zaposlenika, u 2020. došlo je do povećanja broja zaposlenih za 6 osoba, odnosno za 3 %. Na dan 31. prosinca 2020. prosječna dob zaposlenika bila je 42 godine, a 45 % zaposlenika bilo je mlađe od 40 godina. Prosječan ukupni radni staž iznosio je 16,2 godine. Zaposlenici su se tijekom 2020. najčešće usavršavali u području ekonomije, prava, informatike i rukovoditeljskih vještina. U prosjeku je svaki zaposlenik pohađao dvije edukacije, a 71 % zaposlenika bilo je uključeno u barem jedan oblik stručnog usavršavanja.

Hanfa svoje financijsko i računovodstveno poslovanje vodi u skladu sa Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija²⁴ te podzakonskim propisima donesenim na temelju tog Zakona. Ukupna imovina Hanfe na dan 31. prosinca 2020. iznosila je 30,9 mil. kuna. Ukupno ostvareni prihodi u 2020. iznosili su 77,5 mil. kuna, dok su ukupni rashodi iznosili 74,7 mil. kuna. U 2020. Hanfa je ostvarila pozitivan rezultat poslovanja te je u skladu s odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga višak prihoda nad rashodima u iznosu od 2,9 mil. kuna dana 9. ožujka 2021. uplatila u državni proračun.

²² NN, br. 71/15, 104/17

²³ NN, br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19

²⁴ NN, br. 121/14